

F B A

**AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO**

I N F O R M A C I J A

**O BANKARSKOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 03. 2005.**

Sarajevo, maj/svibanj 2005.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankarskom sistemu Federacije BiH (stanje 31. marta 2005. godine) na osnovu izvještaja banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site finansijske analize).

I.	U V O D	1
II.	POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH	2
	1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
	1.1. Status, broj i poslovna mreža	2
	1.2. Struktura vlasništva	2
	1.3. Kadrovi	4
	2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
	2.1. Bilans stanja	6
	2.1.1. Obaveze	10
	2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	14
	2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive	16
	2.2. Profitabilnost	21
IV.	Z A K L J U Č A K	25
	P R I L O Z I	

I. UVOD

Osnovni pokazatelji poslovanja banaka u prvom kvartalu 2005. godine potvrđuju da je zadržan kontinuitet pozitivnih promjena i stabiliziran trend jačanja i konsolidacije sektora. Ukupna bilansna suma na kraju prvog kvartala iznosila je 7,8 milijardi KM što je za 156 miliona KM ili 2% više nego na kraju 2004. godine. Posmatrano po bilansnim pozicijama u izvorima, najveći rast od 84 miliona KM ili 10% imali su uzeti krediti, kapital je povećan za 16 miliona ili 2%, dok je depozitni potencijal imao neznatan rast od 24 miliona KM ili 0,4%.

Banke su u posmatranom periodu povećale kredite za 206 miliona KM ili 5%, dok su novčana sredstva imala minimalno povećanje od 17 miliona KM ili 1%. Pri tome, zadržan je prošlogodišnji trend bržeg porasta kredita preduzećima (5%) u odnosu na sredstva plasirana stanovništvu (4%). Uporedo, kratkoročni krediti povećani su za 6%, a dugoročni za 4% što ukazuje na poboljšavanje ročne usklađenosti izvora i plasmana, a što je rezultat mjera koje je FBA poduzela prema bankama.

Posmatrajući strukturu kroz učešće bilansnih kategorija u aktivi i pasivi, desile su se neznatne promjene tako da u izvorima depoziti i dalje imaju najveće učešće od 72,4%, iako je nastavljen lagani trend njihovog smanjenja. Štednja je zadržala kontinuitet rasta i dostigla iznos od 2,26 milijardi KM što je za 6,1% više nego na kraju 2004. godine.

Prema podacima iz bilansa uspjeha, u prvom kvartalu na nivou sistema ostvaren je pozitivan finansijski rezultat-dobit u iznosu od 16,3 miliona KM, što je za 59% više nego u istom periodu prethodne godine. Dobit u iznosu od 21,7 miliona ostvarilo je 15 banaka, dok je devet banaka ostvarilo gubitak u ukupnom iznosu od 5,4 miliona KM.

Na nivou sistema ROAA (prinos na prosječnu aktivu) je 0,85%, a ROAE (prinos na prosječni dionički kapital) 8,57% , što je bolje u odnosu na isti period prethodne godine, a neznatno je lošije od svjetskih iskustvenih standarda.

U strukturi ukupnih prihoda uočljiv je rast prihoda od kamata koji iznose 68,8% uz istovremeni pad operativnih prihoda sa 35% na 31,2%. Na strani rashoda povećani su troškovi kamata i oni čine 26,4%, a nekamatni rashodi 73,6% ukupnih rashoda.

U pogledu tržišnih udjela i njihove preraspodjele, može se reći da je prvi kvartal protekao bez značajnijih promjena, a četiri banke s aktivom većom od 500 miliona KM «drže» 68% ukupne bankarske aktive. S druge strane tržišni udjel 10 banaka koje imaju aktivu manju od 100 miliona KM iznosi svega 6,4%.

Stopa kapitaliziranosti i adekvatnosti kapitala banaka ostaje i dalje jedan od ključnih segmenata poslovanja sistema, posebno zbog činjenice da najveće banke u sistemu imaju stope adekvatnosti kapitala veće od zakonom propisane minimalne (12%) za neznatnih 1% do 2,6%. Očigledno je da je dalje kapitalno jačanje banaka prioritet u narednom periodu, posebno kod najvećih banaka, a što je i nužno kako bi banke mogle dalje razvijati svoje poslovanje, u skladu s usvojenim strateškim planovima.

II. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BiH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31. 03. 2005. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imale su 24 banke¹. Broj banaka je isti u odnosu na 31. 12. 2004. godine.

Privremenu upravu na dan 31. 03. 2005. godine imalo je pet banaka (Hercegovačka banka dd Mostar, UNA banka dd Bihać, Ljubljanska banka dd Sarajevo, Poštanska banka BiH dd Sarajevo i Privredna banka d.d. Sarajevo).

I u prvom kvartalu 2005. godine banke su nastojale da i dalje šire mrežu svojih organizacionih dijelova. Banke iz Federacije BiH otvorile su 10 novih organizacionih dijelova od čega tri u Republici Srpskoj. U odnosu na 31. 12. 2004. godine kada su banke imale 439 organizacionih dijelova, to predstavlja porast od 2,3%.

Sa 31. 03. 2005. godine 11 banaka iz Federacije BiH imale su 24 organizaciona dijela u Republici Srpskoj i 10 u Brčko Distriktu. Broj organizacionih dijelova banaka iz Republike Srpske u Federaciji BiH ostao je nepromijenjen u odnosu na stanje 31. 12. 2004. godine odnosno tri banke iz Republike Srpske imale su devet organizacionih dijelova u Federaciji BiH.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutrašnjem platnom prometu 31. 03. 2005. godine imale su 24 banke. Osigurane depozite imalo je 15 banaka.

1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama² sa 31. 03. 2005. godine ocjenjena na osnovu raspoloživih informacija i uvida u samim bankama³ je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 18 banaka (75%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu 6 banaka (25%)

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁴.

¹ Od 30.09.2004.godine u finansijske pokazatelje se uključuju i podaci za Hercegovačku banku d.d. Mostar (u periodu od aprila 2001.godine, kada je uvedena privremena uprava u Hercegovačku banku, do 30.09.2004.godine podaci na nivou bankarskog sistema su bez ove banke).

² Kriterij podjele banaka po vrsti vlasništva je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

³ Na osnovu dobijenih dokumenata, kao i na osnovu registracija kod nadležnih institucija svih promjena u kapitalu i dioničarima banaka, došlo se do globalne strukture vlasništva na kapitalu banaka u FBiH sa stanjem 31. 03. 2005. godine.

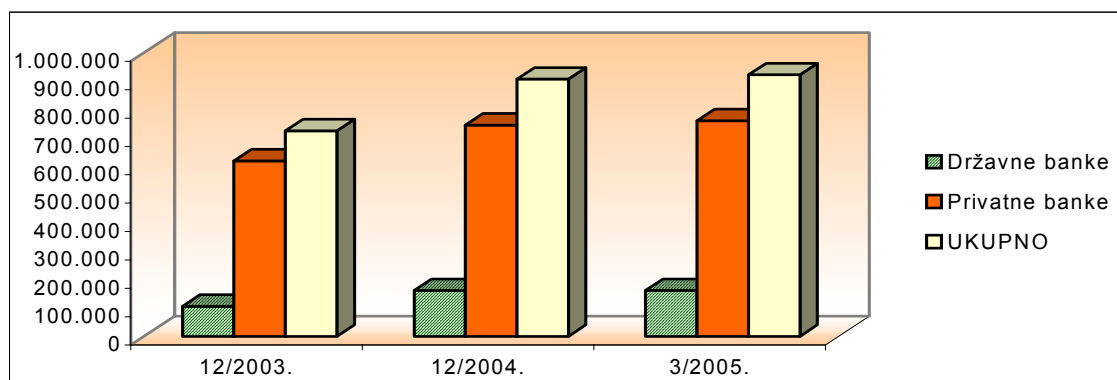
⁴ Iz bilansa stanja po shemi FBA: dionički kapital, emisioni ažio, neraspoređena dobit i rezerve, i ostali kapital (finansijski rezultat tekućeg perioda).

Tabela 1 : Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu

-u 000 KM-

BANKE	31.12.2003.		31.12.2004.		31.03.2005.		INDEKS	
	1	2	3	4	5	6	3/2	4/3
Državne banke	106.105	15%	161.915	18%	161.942	18%	153	100
Privatne banke	607.430	85%	744.741	82%	759.776	82%	123	102
U K U P N O	713.535	100%	906.656	100%	921.718	100%	127	102

Grafikon 1: Pregled strukture vlasništva (ukupan kapital)

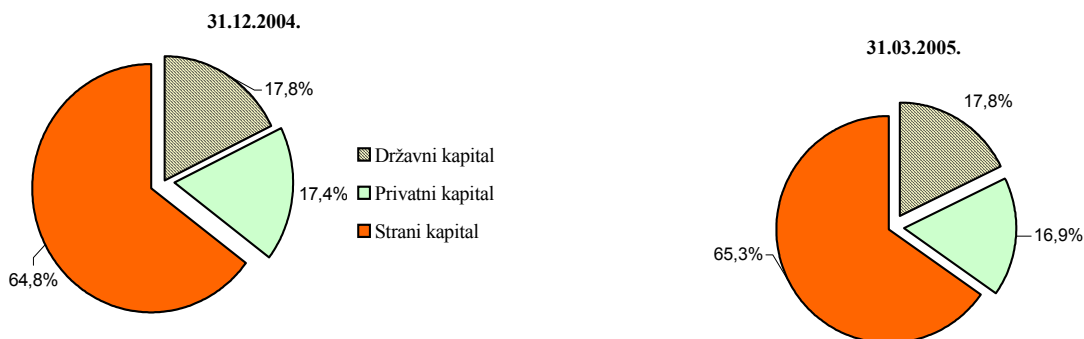
Analizom učešća državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

Tabela 2 : Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala

- u 000 KM-

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2003.		31.12.2004.		31.03.2005.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	5/3	7/5
1	3	4	5	6	7	8	9	10
Državni kapital	75.636	12,6	135.350	17,8	135.350	17,8	179	100
Privatni kapital (rezidenti)	115.411	19,2	132.785	17,4	129.031	16,9	115	97
Strani kapital (nerezidenti)	408.882	68,2	493.227	64,8	496.982	65,3	121	101
U K U P N O	599.929	100,0	761.362	100,0	761.363	100,0	127	100

Grafikon 2: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala najizrazitije pokazuje promjene i trendove u bankarskom sistemu FBiH, i to u segmentu promjene strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu banaka sa 31. 03 2005. godine iznosi 17,8 % i isti je kao 31. 12. 2004. godine. Udio preostalog državnog kapitala u privatnim bankama je ispod 1%, odnosno iznosi 1,2 miliona KM.

U odnosu na 31. 12. 2004. godine učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom kapitalu bankarskog sektora smanjeno je sa 17,4% na 16,9%, a učešće stranog kapitala je povećano sa 64,8% na 65,3%

Promjene u vlasničkoj strukturi su se značajno odrazile i na učešće, odnosno tržišni udjel i poziciju banaka grupiranih prema kriterijumu većinskog vlasništva na dioničkom kapitalu. U funkciji što boljeg tržišnog pozicioniranja bili su i integracijski procesi u prethodnim periodima, a koji su rezultirali koncentracijom u bankarskom sektoru kroz okrupnjavanje najvećih banaka, smanjenjem broja banaka, te pooštavanjem konkurencije.

Tabela 3 : Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva⁵

- u %-

BANKE	31.12.2003.			31.12.2004.			31.03.2005.		
	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivni	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivni	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivni	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	14,9	6,4	7	17,9	4,9	6	17,6	4,9	6
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	19,7	14,7	7	16,8	15,8	8	16,7	16,0	8
Banke s većinskim stranim kapitalom	65,4	78,9	12	65,3	79,3	10	65,8	79,1	10
U K U P N O	100,0	100,0	26	100,0	100,0	24	100,0	100,0	24

1.3. Kadrovi

U bankama FBiH na dan 31. 03. 2005. godine bilo je zaposlenih ukupno 5.737 radnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 9%, a u privatnim bankama 91%.

Tabela 4 : Zaposleni u bankama FBiH

BANK E	BROJ ZAPOSLENIH					INDEKS		
	31.12.2003.		31.12.2004.		31.03.2005.	3:2	4:3	
1	2	3	4	5	6	7	8	
Državne banke	549	10%	490	9%	487	9%	89	99
Privatne banke	4.845	90%	5.197	91%	5.250	91%	107	101
U K U P N O	5.394	100%	5.687	100%	5.737	100%	105	101
Broj banaka	26		24		24			

⁵ Prema većinskom kapitalu (učešće veće od 50%).

U prvom kvartalu 2005. godine broj zaposlenih je povećan za 1% ili 50 radnika, a odnosi se isključivo na privatne banke.

Tabela 5 : Kvalifikaciona struktura zaposlenih

STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH			INDEKS	
	31.12.2003.	31.12.2004.	31.03.2005.	3:2	4:3
1	2	3	4	5	6
Visoka stručna sprema	1.847	2.016	2.052	109	102
Viša stručna sprema	546	596	608	109	102
Srednja stručna sprema	2.825	2.962	2.967	105	100
Ostali	176	113	110	64	97
U K U P N O	5.394	5.687	5.737	105	101

Struktura zaposlenih prema stepenu stručne spreme nije se promijenila u odnosu na kraj 2004. godine, tako da najveće učešće od 52% i dalje imaju zaposleni sa srednjom stručnom spremom.

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankarskog sistema je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i sistema u cjelini.

Tabela 6 : Aktiva po zaposlenom

BANKE	31.12.2003.			31.12.2004.			31.03.2005.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	549	369.974	674	490	373.064	766	487	378.244	777
Privatne	4.845	5.402.076	1.115	5.197	7.240.657	1.393	5.250	7.391.944	1.408
UKUPNO	5.394	5.772.050	1.070	5.687	7.613.721	1.339	5.737	7.770.188	1.354

Na kraju prvog kvartala 2005. godine na nivou bankarskog sistema na svakog zaposlenog je dolazilo 1,35 miliona KM aktive. Ovaj pokazatelj znatno je bolji kod sektora privatnih banaka, što je i očekivano s obzirom na stagniranje ili smanjenje obima poslovanja državnih banaka.

Tabela 7 : Aktiva po zaposlenom po grupama

Aktiva (000 KM)	31.12.2003.	31.12.2004.	31.03.2005.
	Broj banaka	Broj banaka	Broj banaka
Do 500	9	7	7
500 do 1.000	5	5	6
1.000 do 1.500	9	4	3
1.500 do 2.000	3	7	7
Preko 2.000	1	1	1
UKUPNO	26	24	24

Analički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 172 hiljade KM do 2,8 miliona KM aktive po zaposlenom. Devet banaka imaju ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod četiri najveće banke u sistemu prelazi iznos od 1,8 miliona KM. Ostale banke imaju znatno lošiji pokazatelj, a sedam banaka je imalo aktivu po zaposlenom manju od 500 hiljada KM što ukazuje na prevelik broj zaposlenih u odnosu na visinu aktive, a u vezi s tim visoki operativni troškovi negativno se odražavaju na profitabilnost ovih banaka.

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvještaja obavlja se korištenjem izvještaja propisanih od strane FBA i izvještaja drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

1. informacije o bilansu stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, sa dodatnim prilogima tromjesečno koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i vanbilansnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
2. informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, a na osnovi propisanih izvještaja od strane FBA (tromjesečno),
3. informacije o rezultatima poslovanja banaka (bilans uspjeha po shemi FBA) i izvještaji o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvještaja, bazu podataka čine i informacije dobijene na osnovu dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka u Federaciji, zatim izvještaji o reviziji finansijskih izvještaja banaka urađeni od strane neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankarskog sistema u cjelini.

U skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja banaka, banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne su izvještavati FBA na bazi "punog" bilansa stanja raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankarskog sistema temeljiti na pokazateljima iz aktivnog podbilansa banaka sa većinskim državnim kapitalom⁶.

2.1. Bilans stanja

Ukupna bilansna suma banaka u Federaciji BiH, prema dostavljenim bilansima stanja na dan 31. 03. 2005. godine, iznosila je 7,8 milijardi KM, što je za 2% ili 156 miliona KM više u odnosu na stanje 31. 12. 2004. godine. U istom periodu prethodne godine ostvarena je stopa rasta od 8%.

⁶ Neke od državnih banaka u "punom bilansu" iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država.

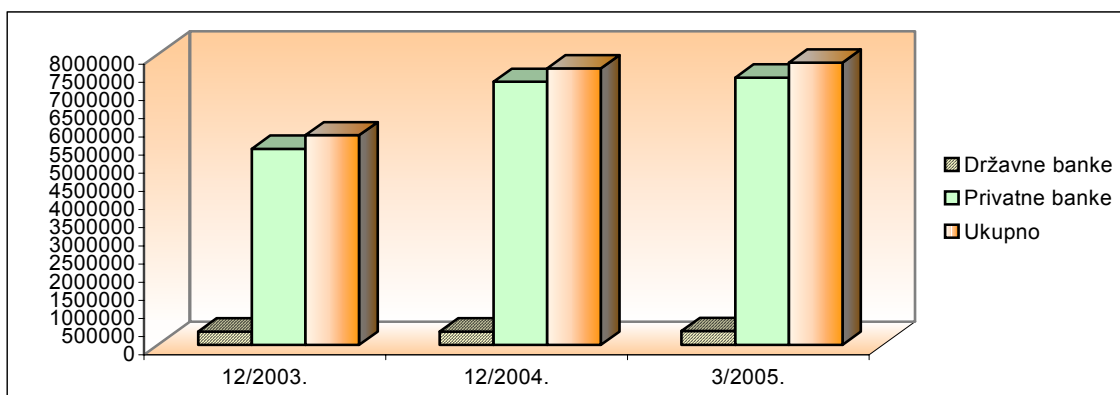
Tabela 8 : Bilans stanja

O P I S	IZNOS (u 000 KM)			INDEKS	
	31.12.2003.	31.12.2004.	31.03.2005.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
A K T I V A (IMOVINA):					
Novčana sredstva	2.059.285	2.859.489	2.875.974	139	101
Vrijednosni papiri	25.017	19.430	25.213	78	130
Plasmani drugim bankama	36.369	81.624	22.057	224	27
Kreditni- neto	3.238.270	4.185.522	4.385.194	129	105
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	304.680	298.566	296.380	98	99
Ostala aktiva	108.429	169.090	165.370	156	98
UKUPNA AKTIVA	5.772.050	7.613.721	7.770.188	132	102
P A S I V A :					
OBAVEZE					
Depoziti	4.292.709	5.602.238	5.626.451	131	100
Uzete pozajmice od drugih banaka	3.779	3.329	3.328	88	100
Obaveze po uzetim kreditima	589.012	850.833	935.012	144	110
Ostale obaveze	173.015	250.665	283.679	145	113
KAPITAL					
Kapital	713.535	906.656	921.718	127	102
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)	5.772.050	7.613.721	7.770.188	132	102

Tabela 9 : Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi

BANKE	31.12.2003.		31.12.2004.		31.03.2005.		INDEKS	
	1	2	3	4	5	6	3/2	4/3
Državne banke	369.974	6%	373.064	5%	378.244	5%	101	101
Privatne banke	5.402.076	94%	7.240.657	95%	7.391.944	95%	134	102
UKUPNO	5.772.050	100%	7.613.721	100%	7.770.188	100%	132	102

Grafikon 3 : Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi

Analički podaci po bankama pokazuju da je u posmatranom periodu kod šest banaka (tri u privremenoj upravi) aktiva smanjena, dok je kod ostalih 18 banaka ostvaren rast aktive po stopama u rasponu od 1% do 6%. Samo dvije banke su imale stope rasta od cca 11%.

Ako se bankarski sistem analizira s aspekta veličine aktive i određenih grupa u okviru toga, može se zaključiti da je došlo do neznatnih promjena u učešću i broju banaka u pojedinim grupama.

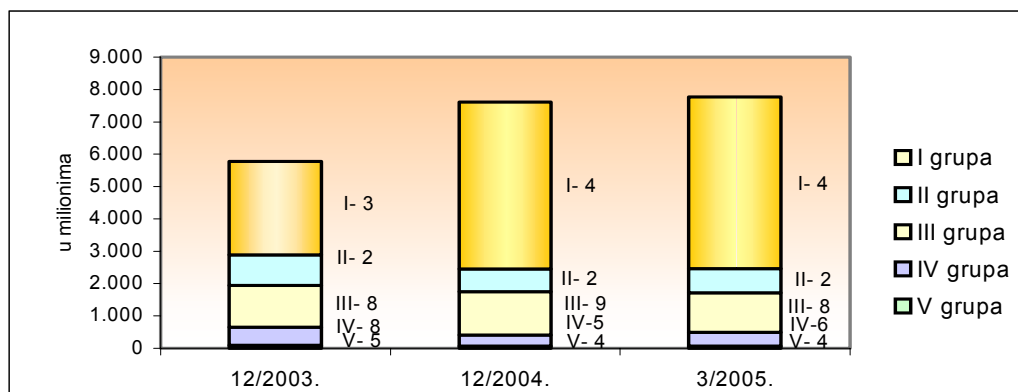
Zbog smanjenja aktive jedne banke došlo je do njenog prelaska iz III u IV grupu, što je imalo utjecaj i na promjenu učešća tih grupa u ukupnoj aktivni bankarskog sektora. Najveće banke (I i II grupa) su nastavile sa trendom povećanja učešća, koje je na kraju prvog kvartala 2005. godine iznosilo 77,9%.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka⁷ u ukupnoj aktivni kroz periode (iznosi su u milionima KM):

Tabela 10: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivni kroz periode

IZNOS AKTIVE	31.12.2003.			31.12.2004.			31.03.2005.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I- Preko 500	2.882	49,9	3	5.166	67,9	4	5.300	68,2	4
II- 300 do 500	945	16,4	2	701	9,2	2	752	9,7	2
III- 100 do 300	1.293	22,4	8	1.335	17,5	9	1.222	15,7	8
IV- 50 do 100	554	9,6	8	342	4,5	5	424	5,5	6
V- Ispod 50	98	1,7	5	70	0,9	4	72	0,9	4
UKUPNO	5.772	100,0	26	7.614	100,0	24	7.770	100,0	24

Grafikon 4 : Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivni kroz periode

Rast bilansne sume u izvorima rezultat je rasta uzetih kredita (za 10% ili 84 miliona KM), subordinisanih dugova (za 12% ili 10 miliona KM) i kapitala (za 2% ili 16 miliona KM iz osnova ostvarene tekuće dobiti), dok su depoziti povećani za neznatnih 0,4% ili 24 miliona KM.

U aktivni (imovini) banaka krediti⁸ su povećani za 5% ili 206 miliona KM, dok su novčana sredstva imala minimalno povećanje od 1% ili 17 miliona KM.

U sljedećoj tabeli i grafikonima data je struktura najznačajnijih pozicija aktive i pasive bilansa banaka kroz periode:

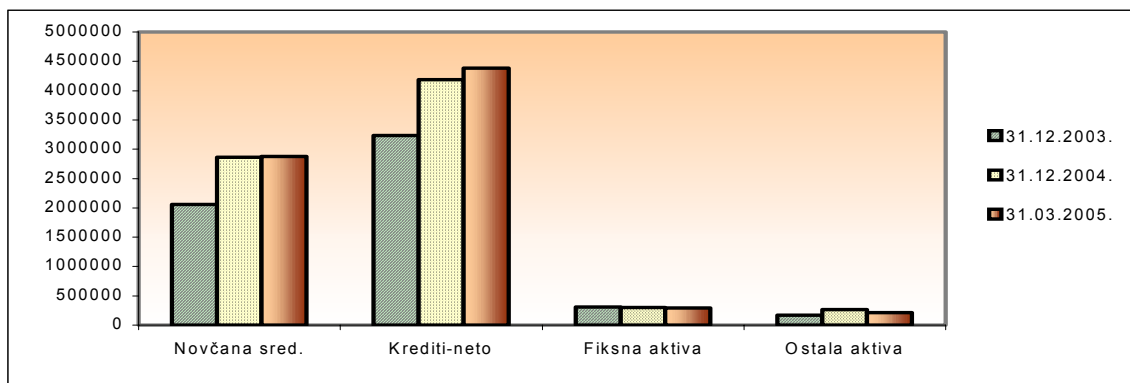
⁷ Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

⁸ Bruto-kreditni (podatak iz bilansa stanja)

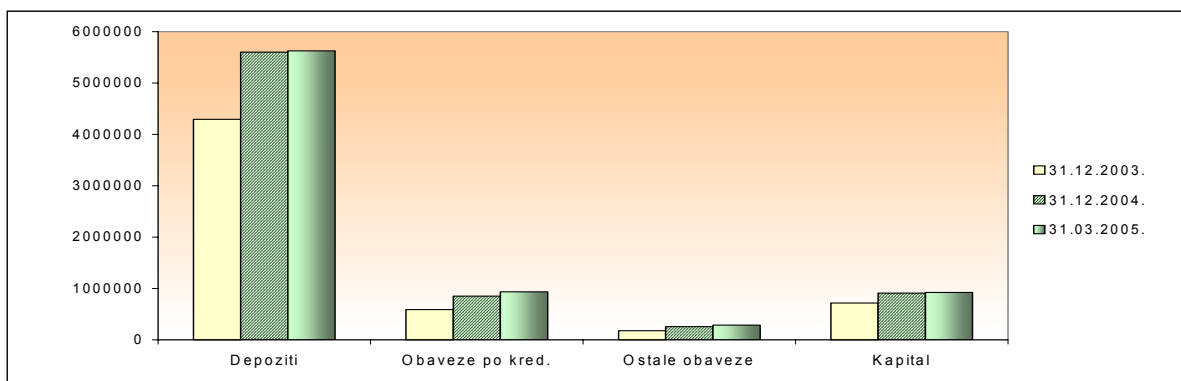
Tabela 11 : Struktura bilansa banaka

O P I S	- u % -		
	UČEŠĆE		
	31.12.2003.	31.12.2004.	31.03.2005.
A K T I V A (I M O V I N A) :			
Novčana sredstva	35,7	37,6	37,0
Vrijednosni papiri	0,4	0,2	0,3
Plasmani drugim bankama	0,6	1,1	0,3
Kreditni- neto	56,1	55,0	56,4
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	5,3	3,9	3,9
Ostala aktiva	1,9	2,2	2,1
UKUPNO AKTIVA	100,0	100,0	100,0
P A S I V A :			
O B A V E Z E			
Depoziti	74,4	73,6	72,4
Uzete pozajmice od drugih banaka	0,1	0,1	0,1
Obaveze po uzetim kreditima	10,2	11,2	12,0
Ostale obaveze	2,9	3,2	3,6
K A P I T A L			
Kapital	12,4	11,9	11,9
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)	100,0	100,0	100,0

Grafikon 5 : Struktura aktive bilansa banaka

Grafikon 6 : Struktura pasive bilansa banaka

U strukturi pasive bilansa banaka s aspekta učešća najznačajnijih bilansnih kategorija u izvorima, nastavljen je trend iz prethodnih perioda. Učešće depozita se i dalje lagano smanjuje, ali je sa stopom od 72,4% ostalo dominantno. S druge strane, rast obaveza po uzetim kreditima je uticao na povećanje njihovog učešća sa 11,2% na 12%.

Struktura aktive takođe nije imala značajnije promjene: krediti su povećali učešće za 1,4 procentna poena, dok je učešće novčanih sredstava samnjeno za 0,3 procentna poena.

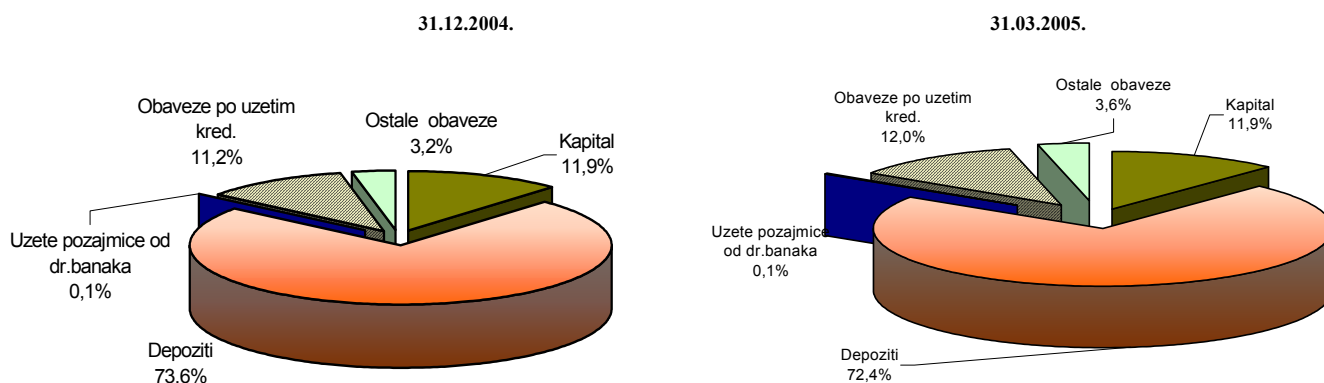
Na kraju prvog kvartala 2005.godine banke u Federaciji BiH držale su na računima kod depozitnih institucija u inostranstvu 1,5 milijardi KM (najveći dio u EUR) ili 52% ukupnih novčanih sredstava, što je za 2,5 procentnih poena ili 77 miliona KM više nego na kraju 2004. godine. To je rezultiralo smanjenjem učešća novčanih sredstava na računima rezervi banaka kod Centralne banke BiH (sa 41,2% na 38,7%), koja su 31. 03. 2005. godine iznosila 1,1 milijardu KM, što je manje za šest procentnih poena ili 66 miliona KM u odnosu na kraj 2004. godine. Banke su držale kao gotov novac u trezoru i blagajnama 7,7% ili 223 miliona KM novčanih sredstava.

Navedene promjene su utjecale na valutnu strukturu novčanih sredstava i povećanje učešća sredstava u stranim valutama sa 54% na 56,2%, odnosno smanjenje učešća sredstava u domaćoj valuti sa 46% na 43,8%.

2. 1. 1. Obaveze

Struktura pasive (obaveze i kapital) u bilansu stanja banaka sa 31. 03. 2005. godine može se sagledati iz sljedećeg grafikona:

Grafikon 7 : Struktura pasive banaka

Struktura pasive je neznatno promijenjena u odnosu na kraj 2004. godine. Depozitni potencijal kao primarni izvor finansiranja i dalje ima najveće učešće od 72,4%, dok je povećanje učešća obaveza po kreditima nastavljeno i u posmatranom periodu i veće je za 0,8 procentnih poena. Učešće kapitala od 11,9% je ostalo nepromijenjeno.

Banke su i u 2005. godini nastavile sa praksom zaduživanja u inostranstvu. Pribavljanjem dugoročnih kreditnih linija došlo je do poboljšanja ročne strukture izvora, a istovremeno banke su osigurale nova dugoročna sredstva za finansiranje svojih klijenata. Analitički podaci po bankama pokazuju da su cca 49% ovih sredstava banke dobile od svojih vlasnika (banaka

dioničara), a preostali iznos zaduživanjem na međunarodnom finansijskom tržištu i u vidu kreditnih linija koje finansiraju strane finansijske i domaće institucije. Četiri najveća kreditora na koja se odnosi 60% ukupnih kreditnih sredstava su: Raiffeisen Zentralbank Osterreich A.G. (RZB), Bank Polska OPIEKI, European Bank for Reconstruction and development (EBRD) i Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW).

Depoziti su u posmatranom periodu povećani za neznatnih 0,4% ili 24 miliona KM. Ovo povećanje se odnosi isključivo na sektor privatnih banaka (stopa rasta 0,4% ili 27 miliona KM), dok su kod državnih depozita manji za 2% ili 3 miliona KM.

Kod privatnih banaka učešće depozita u pasivi iznosi 74%, a kod državnih 36%.

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita sa 31. 03. 2005. godine samo 4,9% se odnosi na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

Ročna struktura depozita je neznatno izmijenjena u okviru dvije osnovne grupe podjele prema ročnosti.. Povećanje učešća od 0,5 procentnih poena imali su depoziti po viđenju, dok je u strukturi dugoročnih depozita došlo do poboljšanja ročnosti i povećanja učešća depozita oročenih preko tri godine za 0,9 procentnih poena.

Tabela 12 : Ročna struktura depozita

- u 000 KM-

DEPOZITI	31.12.2003.		31.12.2004.		31.03.2005.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Štednja i dep. po viđenju	2.215.925	51,6	2.663.052	47,5	2.699.380	48,0	120	101
Do 3 mjeseca	303.203	7,1	389.396	7,0	412.834	7,3	128	106
Do 1 godine	447.952	10,4	490.685	8,8	447.807	8,0	110	91
1. Ukupno kratkoročni	2.967.080	69,1	3.543.133	63,3	3.560.021	63,3	119	101
Do 3 godine	715.648	16,7	1.367.882	24,4	1.321.738	23,5	191	97
Preko 3 godine	609.981	14,2	691.223	12,3	744.692	13,2	113	108
2. Ukupno dugoročni	1.325.629	30,9	2.059.105	36,7	2.066.430	36,7	155	100
UKUPNO (1 + 2)	4.292.709	100,0	5.602.238	100,0	5.626.451	100,0	131	100

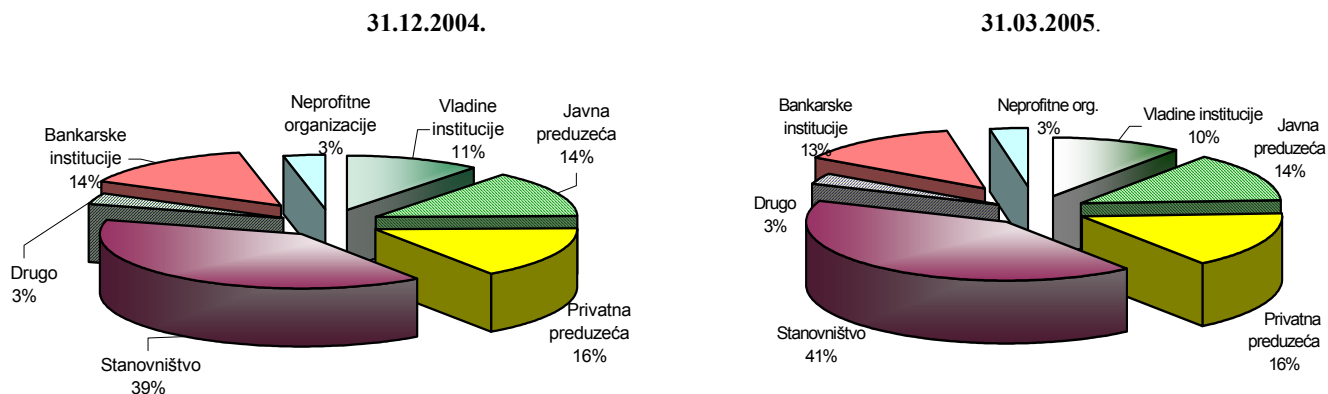
Tabela 13 : Sektorska struktura depozita⁹

- u 000 KM-

SEKTORI	31.12.2003.		31.12.2004.		31.03.2005.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	498.132	11,6	599.060	10,7	587.265	10,5	120	98
Javna preduzeća	567.677	13,2	783.256	14,0	773.602	13,8	138	99
Privatna preduzeća i druš.	607.046	14,1	877.731	15,7	876.922	15,6	145	100
Neprofitne organizacije	147.606	3,5	180.204	3,2	169.389	3,0	122	94
Bankarske institucije	557.166	13,0	808.112	14,4	734.149	13,0	145	91
Građani	1.737.238	40,5	2.173.228	38,8	2.308.830	41,0	125	106
Ostalo	177.844	4,1	180.647	3,2	176.294	3,1	102	98
UKUPNO	4.292.709	100,0	5.602.238	100,0	5.626.451	100,0	131	100

⁹ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilans stanja po shemi FBA.

Grafikon 8 : Sektorska struktura depozita

Analizirajući po sektorima, u prvom kvartalu 2005. godine jedino su depoziti stanovništva imali rast od 6% ili 136 miliona KM, uz istovremeno povećanje učešća za 2,2 procentna poena. Depoziti privatnih preduzeća ostali su na istom novou kao na kraju 2004.godine, dok su depoziti ostalih sektora smanjeni i nominalno i relativno kroz učešće u ukupnim depozitima. Najveće smanjenje od 9% ili 74 miliona KM imali su depoziti sektora bankarskih institucija, a razlog je povlačenje tih sredstava od strane deponenata-banaka «majki» i njihovo ponovno investiranje putem kreditnih linija.

Od ukupnog iznosa depozita 42% ili 2.348 miliona KM je u domaćoj valuti, a 58% ili 3.278 miliona KM je u stranoj valuti, što je nepromijenjeno u odnosu na kraj 2004. godine.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, i dalje imaju trend rasta i u prvom kvartalu 2005. godine povećani su za 6% ili 130 miliona KM. Samo kod jedne banke štedni depoziti su neznatno smanjeni, a preostale banke su imale rast štednih depozita. Kod pet banaka stopa rasta iznosila je između 10% i 20%, a kod ostalih banaka štednja stopa je bila manja od 10%. Od ostvarenog povećanja štednih depozita 70% ili 91 milion KM se odnosi na četiri najveće banke u sistemu.

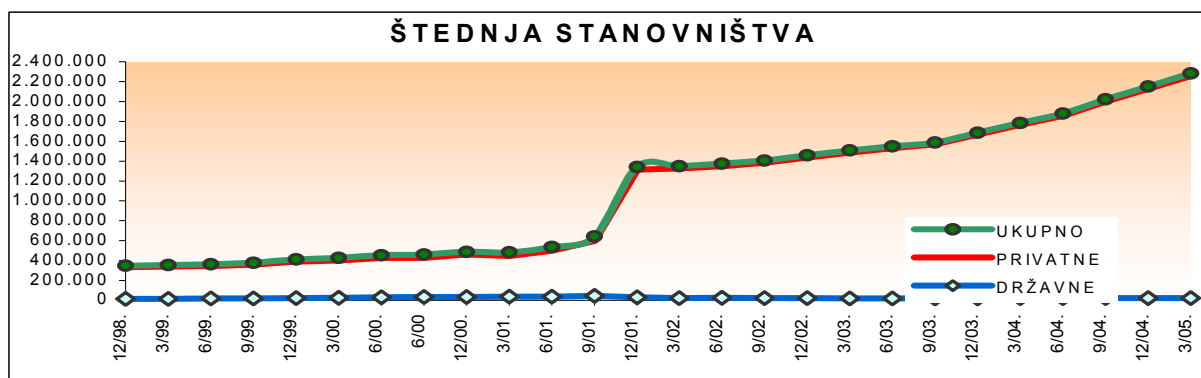
Posmatrano sektorski, gotovo sva štednja nalazi se u privatnim bankama, odnosno svega 1,1% ukupne štednje nalazi se na računima kod pet državnih banaka.

Tabela 14 : Nova štednja stanovništva po periodima

- u 000 KM-

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			I N D E X	
	31.12.2003.	31.12.2004.	31.03.2005.	3/2	4/3
1	3	3	4	5	6
Državne	20.758	22.342	24.049	108	108
Privatne	1.645.991	2.105.167	2.233.474	128	106
UKUPNO	1.666.749	2.127.509	2.257.523	128	106

Grafikon 9 : Nova štednja stanovništva po periodima

Kao i u ostalim segmentima, treba istaći postojanje jake koncentracije štednje u nekoliko banaka, jer se 71% ukupne štednje nalazi u tri najveće banke, odnosno 94,3% ukupne štednje je deponovano u deset privatnih banaka.

Od ukupnog iznosa štednje 29,5% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 70,5% u stranoj valuti.

Tabela 15 : Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)						INDEX	
	31.12.2003.		31.12.2004.		31.03.2005.		3/2	4/3
1	3	3	3	4	4	5	6	
Kratkoročni štedni depoziti	1.228.261	73,7%	1.360.285	63,9%	1.391.166	61,7%	111	102
Dugoročni štedni depoziti	438.489	26,3%	767.224	36,1%	866.357	38,3%	175	113
UKUPNO	1.666.749	100,0%	2.127.509	100,0%	2.257.523	100,0%	128	106

Ročna struktura štednih depozita, kao i ukupnih depozita, ima pozitivan trend i to najviše zbog stalnog poboljšanja stanja u bankarskom sektoru i jačanja povjerenja u banke, što je rezultiralo bržim rastom dugoročnih štednih depozita. Posebno treba istaći stabilnost i visok nivo stope rasta dugoročnih štednih depozita, što je pozitivan pokazatelj za naredni period.

Za rast štednje u bankama u FBiH uz aktivnosti koje provodi FBA, od značaja je i postojanje sistema osiguranja depozita od januara 2001. godine kada je počela s operativnim radom Agencija za osiguranje depozita u FBiH, da bi u augustu 2002. godine donošenjem Zakona o osiguranju depozita u bankama BiH bila osnovana Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine. Ukupno je 15 banaka iz Federacije BiH primljeno u program osiguranja depozita i dobilo certifikat, a analitički podaci o visini depozita po bankama pokazuju da je u ovim bankama deponovano 94% ukupnih depozita i 97% ukupne štednje. Proces prijema banaka u Federaciji u program osiguranja je u završnoj fazi, s tim da od preostalih devet banaka šest državnih ne mogu aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterijuma (vezanog za vlasničku strukturu) koje je propisala Agencija za osiguranje depozita. Sigurnost depozita je garant i motiv za dalji porast štednje ne samo u ovim već i u ostalim bankama.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁰ banaka u FBiH na dan 31. 03. 2005. godine iznosio je 1.053 miliona KM.

Tabela 16 : *Regulatorni kapital*

-u 000 KM-

O P I S	31.12.2003.	31.12.2004.	31.03.2005.	INDEKS	
				3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
DRŽAVNE BANKE					
1.Osnovni kapital prije umanjnja	122.937	163.061	163.868	133	100
2.Odbitne stavke	17.687	2.607	3.263	15	125
a) Osnovni kapital (1-2)	105.250	160.454	160.605	97%	98%
b) Dopunski kapital	3.061	3.639	3.334	3%	2%
c) Kapital (a + b)	108.311	164.093	163.939	100%	100%
PRIVATNE BANKE					
1.Osnovni kapital prije umanjnja	584.221	743.860	790.242	127	106
2.Odbitne stavke	34.311	87.071	92.860	254	107
a) Osnovni kapital (1-2)	549.910	656.789	697.382	75%	78%
b) Dopunski kapital	183.681	214.478	191.584	25%	22%
c) Kapital (a + b)	733.591	871.267	888.966	100%	102
UKUPNO					
1.Osnovni kapital prije umanjnja	707.158	906.921	954.110	128	105
2.Odbitne stavke	51.998	89.678	96.123	172	107
a) Osnovni kapital (1-2)	655.160	817.243	857.987	78%	81%
b) Dopunski kapital	186.742	218.117	194.918	22%	19%
c) Kapital (a + b)	841.902	1.035.360	1.052.905	100%	102

Stupanjem na snagu nove metodologije obračuna kapitala sa 31. 12. 2003. godine¹¹, osnovni i neto kapital iskazani su na realnijoj osnovi, što je posebno značajno s aspekta izračunavanja izloženosti banke rizicima i to primarno koncentracijama kreditnog rizika.

U prvom kvartalu 2005. godine kapital¹² je povećan za 2% ili 17,5 miliona KM u odnosu na 2004. godinu, što je rezultat povećanja osnovnog kapitala za 40,8 miliona KM i smanjenja dopunskog za 23,2 miliona KM.

Rast osnovnog kapitala je najvećim dijelom iz osnova usmjeravanja dobiti 2004. godine u zadržanu neraspoređenu dobit za 36,8 miliona KM odnosno usmjeravanja u rezerve u iznosu od 10,4 miliona KM.

Odbitne stavke (koje su utjecale na smanjenje osnovnog kapitala) su povećane za 6,4 miliona KM i to po osnovu povećanja nepokrivenih gubitaka iz ranijih godina za 1,5 miliona KM, i tekućeg gubitka u iznosu od 5,4 miliona KM te smanjenja nematerijalne imovine za 0,5 miliona KM.

Iskazano smanjenje dopunskog kapitala od 23 miliona KM najvećim dijelom rezultat je preusmjeravanja dobiti iz 2004. godine u iznosu od 39 miliona KM u osnovni kapital, povećanja subordinisanih dugova u iznosu od 10 miliona KM kod jedne banke i povećanja općih rezervi za kreditne gubitke u iznosu od 5,7 miliona KM.

Pomenute promjene utjecale su na strukturu regulatornog kapitala, odnosno povećanje učešća osnovnog kapitala sa 79% na 81%.

¹⁰ Regulatorni kapital definiran čl.8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

¹¹ Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka ("Službene novine FBiH", br. 18/03).

¹² Izvor podataka je kvartalni Izvještaj o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tabela A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

Navedene promjene pozitivno su se odrazile na neto kapital koji je u prvom kvartalu 2005. godine povećan za 2% ili 17,5 miliona KM, tako da sa 31. 03. 2005. godine iznosi 1.034 miliona KM (kod privatnih banaka 870 miliona KM, a kod državnih 164 miliona KM).

Odnos kapitala i aktive, tj. stopa kapitaliziranosti banaka na dan 31. 03. 2005. godine iznosi 13,1% i u odnosu na 2004. godinu (13,2%) neznatno je promijenjena zbog proporcionalnog rasta i kapitala i aktive.

Koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i ponderisane rizične aktive, na nivou bankarskog sektora iznosi 18%, što je za 0,6% manje nego na kraju 2004. godine.

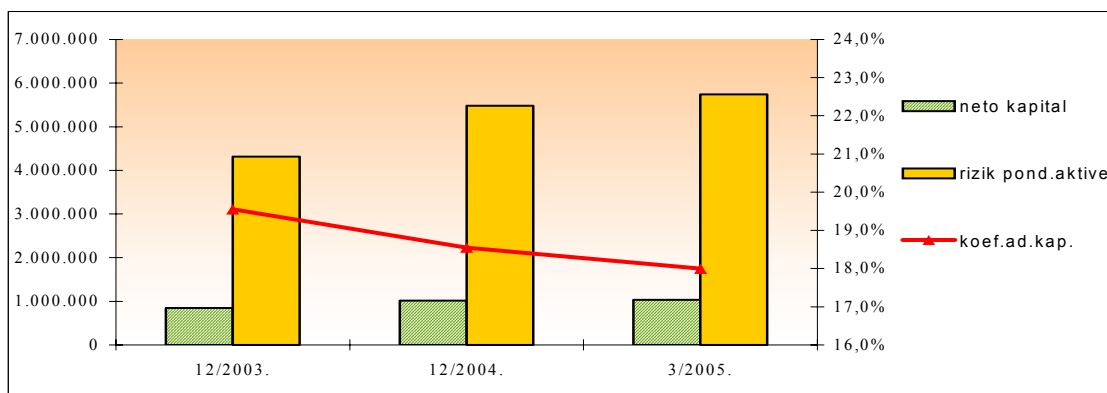
Pad koeficijenta na nivou sistema rezultat je pada koeficijenta kod državnih banaka sa 59,1% (2004. godina) na 56,3% i kontinuiranog pada koeficijenta kod privatnih sa 16,4% (2004. godina) na 16%.

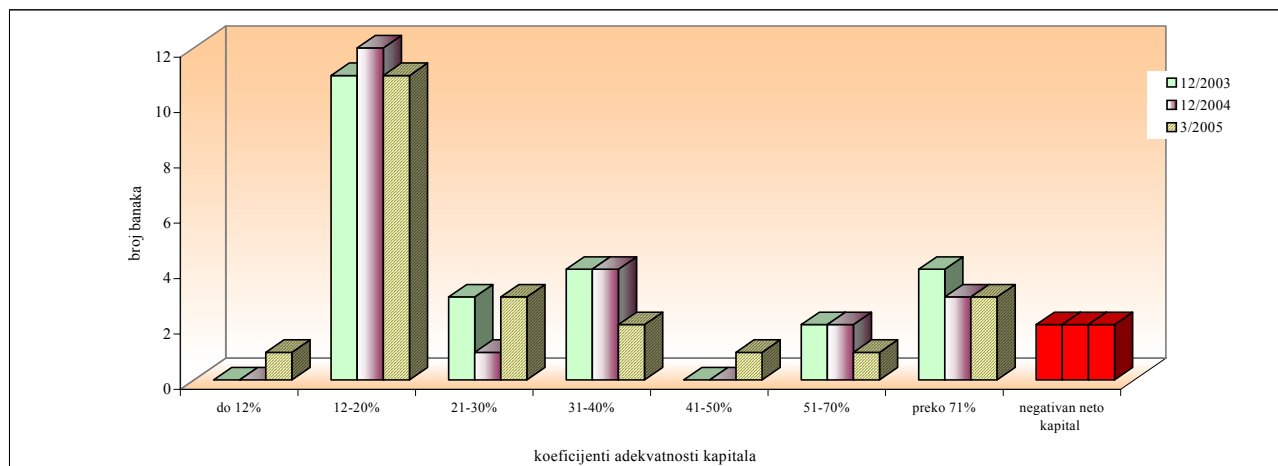
FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sistema u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i obezbjeđenju adekvatnog kapitala.

Tabela 17 : *Neto kapital, rizik ponderisane aktive i stopa adekvatnosti kapitala*

O P I S	31.12.2003.	31.12.2004.	31.03.2005.	INDEKS	
				3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
NETO KAPITAL	840.605	1.016.333	1.033.878	121	102
RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	4.306.774	5.478.655	5.741.606	127	105
STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA)	19,5%	18,6%	18,0%	95	97

Grafik 10 : *Neto kapital, rizik ponderisane aktive i stopa adekvatnosti kapitala*

Grafikon 11 : Koeficijenti adekvatnosti kapitala banaka

Od ukupno 24 banke u FBiH na dan 31. 03. 2005. godine, 21 banka imala je koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12% (četiri banke preko 50%), dok dvije banke (pod privremenom upravom) imaju negativan koeficijent adekvatnosti.

U drugoj grupi (stopa između 12% i 20%) nalazi se 11 banaka, dok pet banaka imaju stopu između 21% i 40%. Međutim, četiri najveće banke po visini aktive (koje učestvuju sa 68% u ukupnoj aktivi bankarskog sektora) imaju stopu adekvatnosti kapitala neznatno veću od zakonom propisanog minimuma (između 13,0% i 14,6%).

Svaki dalji rast rizične aktive nužno će zahtijevati i adekvatan rast kapitala, te u tom smislu banke su dužne donijeti program za upravljanje kapitalom banke i kontinuirano pratiti njegovo provođenje u cilju osiguranja i održavanja kvantitete i kvalitete kapitala najmanje na nivou minimalnih zakonskih standarda.

Dalje jačanje kapitalne osnove biće prioritetan zadatak najvećeg broja banaka, posebno nakon stupanja na snagu novog obračuna kapitala, a u fokusu su najveće banke u sistemu, što je nužno za jačanje stabilnosti i sigurnosti samih banaka i cjelokupnog bankarskog sistema. FBA će odgovarajućim odlukama obavezati banke da jačaju kapitalnu osnovu koja će garantovati njihovu stabilnost i sigurnost.

2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka (Odluka) utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvaliteta njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava stavki bilansa i vanbilansnih stavki.

Bruto aktiva¹³ bilansa banaka u FBiH na dan 31. 03. 2005. godine iznosila je 8,0 milijardi KM, što je za 2% ili 160 miliona KM više nego na kraju 2004. godine. Vanbilansne rizične stavke iznosile su 1.148 miliona KM i povećane su za 10% ili 101 milion KM.

¹³ Izvor podataka : Izvještaj o klasifikaciji aktive bilansa i vanbilansnih stavki banaka.

Ukupna aktiva sa vanbilansnim stavkama (aktiva)¹⁴ iznosila je 9,2 milijarde KM što je za 3% više nego na kraju 2004. godine.

Tabela 18 : *Aktiva, vanbilansne stavke i potencijalni kreditni gubici*

-u 000 KM-

O P I S	IZNOS (u 000 KM)						INDEX	
	31.12.2003.	Strukt. %	31.12.2004.	Strukt. %	31.03.2005.	Strukt. %	4:2	6:4
1.	2	3	4	5	6	7	8	9
Kreditni	3.272.569	54,5	4.209.441	53,5	4.391.478	54,7	129	104
Kamate	26.395	0,4	29.856	0,4	32.436	0,4	113	109
Dospjela potraživanja	171.821	2,9	209.218	2,7	232.489	2,9	122	111
Potraživanja po plać. garancijama	5.353	0,1	5.026	0,1	4.940	0,1	94	98
Ostali plasmani	50.906	0,9	40.811	0,4	31.766	0,4	80	78
Ostala aktiva	2.468.073	41,2	3.377.845	42,9	3.339.004	41,5	137	99
UKUPNA AKTIVA	5.995.117	100,0	7.872.197	100,0	8.032.113	100,0	131	102
VANBILANS	749.382		1.046.809		1.147.531		140	110
AKTIVA S VANBILANSOM	6.744.499		8.919.006		9.179.644		132	103
Opći kreditni rizik i Potencijalni kreditni gubici	247.369		282.586		290.501		114	103
Već formirane opće i posebne rezerve za kreditne gubitke	247.411		285.270		290.771		115	102

Od ukupne aktive sa vanbilansom na nerizične stavke se odnosi 3,1 milijarda KM ili 34%, što je za jedan procentni poen manje nego na kraju 2004.godine.

Rast kreditnih plasmana (5%) doveo je do promjene strukture rizične aktive i povećanja učešća kreditnih plasmana sa 58,1% na 59,6%. Treba istaći da su dospjela potraživanja porasla za 11% što se odrazilo i na povećanje njihovog učešća za 0,2 procentna poena.

Analitički podaci po bankama pokazuju da je kod šest banaka (od toga tri pod privremenom upravom) došlo do smanjenja kreditnih plasmana, osam banaka je imalo stopu rasta kredita veću od 5%, dok se kod ostalih banaka rast kretao u rasponu od 0,2% do 4%. Tri najveće banke u F BiH povećale su kreditne plasmane za 120 miliona KM što je 59% ukupnog povećanja na nivou bankarskog sektora.

Iz analize sektorske strukture kredita može se zaključiti da je došlo do smanjenja kreditnih plasmana sektoru vladinih institucija, javnim preduzećima i bankarskim institucijama, dok su povećani plasmani ostalim sektorima. Najveće povećanje u iznosu od 125 miliona ili 5% imali plasmani dati privatnim preduzećima, što se odrazilo na povećanje njihovog učešća u ukupnoj sektorskoj strukturi kredita sa 43,7 % na 44,4%. Plasmani sektoru stanovništava veći su za 4% ili 90 miliona KM, uz istovremeno smanjenje učešća u ukupnim kreditima za 0,2 procentna poena.

Promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dana je u sljedećoj tabeli:

¹⁴ Aktiva definisana članom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka.

Tabela 19 : *Sektorska struktura kredita*

-u 000 KM-

SEKTORI	31.12.2003.		31.12.2004.		31.03.2005.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	24.526	0,7	34.348	0,8	31.353	0,7	140	91
Javna preduzeća	217.587	6,3	203.697	4,6	196.226	4,2	94	96
Privatna preduzeća i društ.	1.439.009	41,7	1.932.203	43,7	2.057.158	44,4	134	105
Neprofitne organizacije	3.015	0,1	3.619	0,1	4.310	0,1	120	119
Bankarske institucije	33.281	1,0	34.082	0,7	32.568	0,7	102	96
Gradani	1.676.325	48,6	2.139.700	48,4	2.229.311	48,2	128	104
Ostalo	55.999	1,6	76.036	1,7	77.981	1,7	136	103
UKUPNO	3.449.742	100,0	4.423.685	100,0	4.628.907	100,0	128	105

Kao i kod depozita, i za ročnost kredita treba istaći da se nastavlja pozitivan trend rasta kratkoročnih kredita koji su u posmatranom periodu povećani za 6%. Dugoročni krediti su imali stopu rasta od 4%, a sektorska analiza pokazuje da je učešće dugoročnih kredita u ukupnim kreditima datih stanovništvu 91%, a privatnim preduzećima 56%.

Tabela 20 : *Ročna struktura kredita*

-u 000 KM-

KREDITI	31.12.2003.		31.12.2004.		31.03.2005.		INDEX	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dospjela potraživanja i plaćene vanbil.obaveze	177.174	5,1	214.244	4,8	237.429	5,1	121	111
Kratkoročni krediti	776.014	22,5	991.183	22,4	1.054.432	22,8	128	106
Dugoročni krediti	2.496.554	72,4	3.218.258	72,8	3.337.046	72,1	129	104
UKUPNO KREDITI	3.449.742	100,0	4.423.685	100,0	4.628.907	100,0	128	105

Navedene promjene pozitivno su se odrazile na smanjenje ročne neusklađenost finansijske aktive i obaveza, odnosno debalansa u ročnim profilima stavki aktive i obaveza, što je prije svega rezultat aktivnosti i mjere koje su banke poduzele po nalogu FBA. Ipak, kod manjeg broja banaka još uvijek je prisutna ročna neusklađenost preostalih dospjeća finansijske aktive i obaveza i prema tim bankama FBA je izdala nalog za otklanjanje utvrđene nepravilnosti do propisanog roka.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihov kvalitet predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja. Ocjena kvaliteta aktive je ustvari ocjena kreditnog rizika plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka koji se priznaju kao troškovi rezervi za kreditne gubitke.

Kvalitet aktive i vanbilansnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije¹⁵ i vanbilansne stavke dati su u sljedećoj tabeli:

¹⁵ U skladu sa članom 22. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banke su dužne da formiraju i kontinuirano održavaju rezerve za OKR i PKG u sljedećim procentima po kategorijama : A 2%, B 5% do 15%, C 16% do 40%, D 41% do 60% i E 100%.

Tabela 21 : Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR), potencijalni kreditni gubici (PKG) i vanbilansne stavke (otpisana aktiva i suspendirana kamata)

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)									INDEKS	
	31.12.2003.			31.12.2004.			31.03.2005.			5/2	8/5
	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	5.881.803	87,2	70.974	7.880.355	88,4	94.492	8.115.773	88,4	99.981	134	103
B	563.498	8,4	46.657	730.737	8,2	53.633	759.981	8,3	55.508	130	104
C	152.581	2,3	44.593	144.732	1,6	42.287	141.488	1,5	39.595	95	98
D	139.311	2,0	77.839	162.299	1,8	91.294	161.858	1,8	94.876	117	98
E	7.306	0,1	7.306	883	0,0	880	544	0,0	541	12	62
UKUPNO	6.744.499	100,0	247.369	8.919.006	100,0	282.586	9.179.644	100,0	290.501	132	103
VANBILANSNA EVIDENCIJA											
E	341.166	79,8		342.565	83,3		357.727	84,7		100	104
Susp. kamata	86.205	20,2		68.680	16,7		64.837	15,3		80	94
UKUPNO	427.371	100,0		411.245	100,0		422.564	100,0		96	103

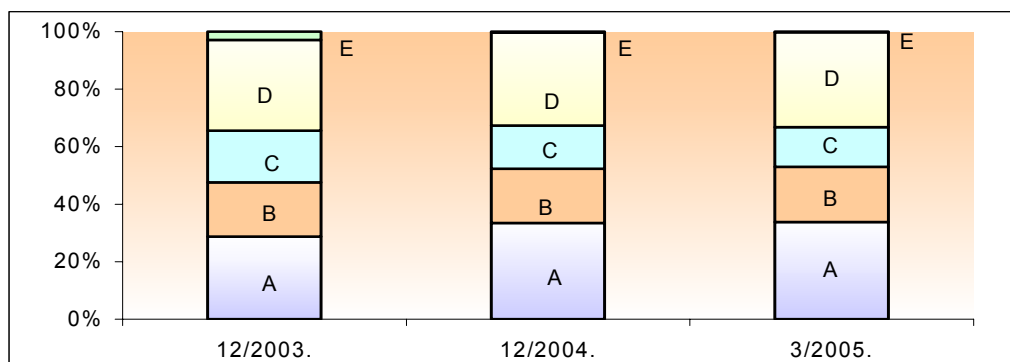
Ako se analizira kvalitet aktive zajedno sa vanbilansom uočava se povećanje klasifikovane aktive (B-E) za 2% ili 25 miliona KM, uz istovremeno smanjenje nekvalitetne aktive za 1% ili četiri miliona KM. U prvom kvartalu 2005.godine banke su isknjižile iz bilansa u vanbilans, odnosno otpisale potraživanja u iznosu od 18 miliona KM i suspendovale kamatu u iznosu od dva miliona KM. U istom periodu izvršen je trajni otpis stavki aktive u iznosu od 1,9 miliona KM, dok je trajni otpis suspendovane kamate iznosio 0,5 miliona KM. Banke su uspjele u istom periodu da naplate ranije otpisanu aktivu u iznosu od šest miliona KM i suspendovanu kamatu u iznosu od 1,6 miliona KM, što se pozitivno odrazilo na njihovu profitabilnost.

Na kraju prvog kvartala 2005.godine saldo otpisane aktive iznosio je 358 miliona KM što je za 4% više nego na kraju 2004.godine, dok je saldo suspendovane kamate iznosio 65 miliona KM i za 6% ili četiri miliona KM je manje nego na kraju prethodne godine.

Nivo općeg kreditnog rizika i procjenjenih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu sa kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli i grafikonu:

Tabela 22 : Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS		
	31.12.2003.		31.12.2004.		31.03.2005.		4/2	6/4	
	1	2	3	4	5	6			7
A		70.974	28,7	94.492	33,4	99.981	34,4	133	106
B		46.657	18,9	53.633	18,9	55.508	19,1	115	103
C		44.593	18,0	42.287	15,0	39.595	13,6	95	94
D		77.839	31,5	91.294	32,4	94.876	32,7	117	104
E		7.306	2,9	880	0,3	541	0,2	12	61
UKUPNO		247.369	100,0	282.586	100,0	290.501	100,0	114	103

Grafikon 12 : *Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka*

Prema izvještajima, banke su formirale rezerve za kreditne gubitke u skladu s propisima i visinom procijenjenog kreditnog rizika.

Analizirajući nivo formiranih rezervi ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2004. godine, rezerve za opći kreditni rizik i potencijalne kreditne gubitke veće su za 3% i iznosile su 291 milion KM, odnosno 3,2 % ukupne aktive sa vanbilansom. U prvom kvartalu 2005. godine banke su prosječno za B kategoriju imale izdvojene rezerve po stopi od 7,3%, za C kategoriju 28,0%, D kategoriju 58,6% i E 100%, što se može ocijeniti zadovoljavajućim.

Analiza kvaliteta aktive, odnosno kreditnog portfolija pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je još uvijek ključni rizik kod većine banaka kreditni rizik, odnosno postojanje problematičnih kredita odobrenih pravnim licima (preduzećima).

FBA je bankama koje imaju loš kvalitet aktive naložila korektivne mjere u smislu izrade programa koji moraju sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvaliteta aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontrinuirano nadzire kroz postkontrolni postupak na osnovu izvještaja i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i on site kontrolom u cilju provjere iste.

Transakcije s povezanim licima

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s licima povezanim sa bankom.

FBA je, u skladu sa Bazelskim standardima, uspostavila određene opreznosne principe i zahtjeve vezane za transakcije s licima povezanim s bankom¹⁶, što je regulisano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s licima povezanim s bankom, u kojoj su propisani uslovi i način poslovanja banaka s povezanim licima. Na osnovu te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je da donese posebne politike banke za poslovanje s povezanim licima i da prati njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvještaja koji obuhvataju transakcije s jednim dijelom povezanih lica, i to kredite i potencijalne i preuzete vanbilansne obaveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obaveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih lica. Set propisanih izvještaja uključuje podatke o kreditima datim sljedećim kategorijama povezanih lica:

¹⁶ Član 39.stav 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bankama definiše pojam "lica povezana s bankom", gdje više nisu uključeni uposleni radnici.

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i višeg rukovodstva banke i
- subsidijskim licima i drugim preduzećima kapitalno povezanim s bankom.

Tabela 23: *Transakcije s povezanim licima*

-000 KM-

Opis	DATI KREDITI			INDEKS	
	31.12.2003.	31.12.2004.	31.03.2005.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, subs.i drugim kapitalno povezanim pred.	37.050	40.084	41.860	108	104
Članovima Nadzornog odbora	388	141	162	36	115
Upravi banke i uposlenim radnicima	1.670	2.392	2.298	139	96
UKUPNO	39.108	42.617	44.320	109	104
Potencijalne i preuzete vanbil.obaveze	8.689	3.235	2246	37	69

Iz tih razloga FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka sa povezanim licima. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja datih naloga.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz bilansa uspjeha, banke u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2005. godine ostvarile su pozitivan finansijski rezultat-dobit u iznosu od 16,3 miliona KM, što je na nivou sistema značajno povećanje od 59% u odnosu na isti period 2004. godine kada je dobit iznosila 10,3 miliona KM. Ovo poboljšanje je isključivo rezultat rasta dobiti, dok je gubitak ostao na istom nivou kao i prethodne godine.

Positivan finansijski rezultat od 21,7 miliona KM ostvarilo je 15 banaka što je za 39,8% ili 6,2 miliona KM više nego u istom periodu 2004. godine. Istovremeno gubitak u poslovanju u iznosu od 5,4 miliona KM ostvarilo je devet banaka (četiri državne i pet privatnih), što je povećanje od samo 3,1% u odnosu na isti period prethodne godine.

Detaljniji podaci dati su u sljedećoj tabeli:

Tabela 24: *Ostvareni finansijski rezultat : dobit/gubitak*

-000 KM-

Datum/Opis	Na nivou sistema		Privatne banke		Državne banke	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
31.03.2003.						
Gubitak	-6.713	9	-3.025	4	-3.688	5
Dobit	20.664	17	20.118	15	546	2
Ukupno	13.951	26	17.093	19	-3.142	7
31.03.2004.						
Gubitak	-5.261	9	-4.884	5	-377	4
Dobit	15.541	17	13.895	14	1.646	3
Ukupno	10.280	26	9.011	19	1.269	7
31.03.2005.						
Gubitak	-5.426	9	-4.725	5	-701	4
Dobit	21.734	15	21.006	13	728	2
Ukupno	16.308	24	16.281	18	27	6

Kao i u ostalim segmentima i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (21,7 miliona KM) 73,3% ili 15,9 miliona KM se odnosi na četiri najveće banke u sistemu, kao i kod ukupnog gubitka (5,4 miliona KM) jer je 72,4% ili 3,9 miliona KM ostvareno u dvije banke. Preostale državne banke u sistemu nemaju značajnijeg uticaja na ukupnu profitabilnost, a četiri banke, koje se nalaze u privremenoj upravi, poslovale su sa gubitkom.

Na osnovu analitičkih podataka, kao i parametara za ocjenu kvaliteta profitabilnosti, ukupna profitabilnost sistema se poboljšava kao rezultat sveukupnog trenda poboljšanja i stabilizacije bankarskog sektora, a koncentrira se kod manjeg broja velikih banaka (u stranom vlasništvu).

U strukturi ukupnog prihoda i dalje raste učešće neto kamatnog prihoda na koji se odnosi 59,1% ukupnog prihoda (u istom periodu 2004.godine 55,8%), dok se učešće operativnih prihoda smanjilo sa 44,2% na 40,9%.

Iako je neto kamatni prihod u prvom kvartalu 2005. godine veći za 21% nego u istom periodu prethodne godine, nije pratio rast kreditnih plasmana kamatonosne aktive (prosječno porasla 25%), a najznačajniji razlozi za to su: pad kamatnih stopa i u vezi s tim kamatne marže, visokog učešća dugoročnih kredita u strukturi kreditnog portfolija, kao i istovremenog rasta kamatonosnih izvora (uzetih kredita i oročenih depozita) koji su uticali na porast kamatnih troškova od 35%.

Operativni prihodi porasli su za 6% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno za 4% prvenstveno kao posljedica pada ostalih operativnih prihoda u kojima su najveća stavka prihodi od smanjenja rezervisanja.

Ukupni nekamatni rashodi veći su za 10% u odnosu na isti period prethodne godine, što je posljedica, prije svega, rasta operativnih rashoda od 14%, a učešće istih u ukupnom prihodu je smanjeno sa 91% na 87% u odnosu na usporedni period. S aspekta profitabilnosti pozitivan efekat je ostvaren kod troškova rezervi za potencijalne gubitke koji su u odnosu na prethodnu godinu veći za svega 2%, a u strukturi rashoda njihovo učešće je smanjeno sa 25% na 23%. Ipak, opreznosni standardi i rast kreditnog rizika govore u prilog činjenici da banke, bez obzira na utjecaj na finansijski rezultat, trebaju formirati preko troškova i održavati adekvatne rezerve za kreditne gubitke, te time amortizirati buduće gubitke u funkciji zaštite kapitala.

Struktura ostalih nekamatnih rashoda nije se bitno mijenjala, a u odnosu na isti period prethodne godine u prosjeku su rasli za 13%.

Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećoj tabeli:

Tabela 25 : Struktura ukupnih prihoda

- u 000 KM-

Struktura ukupnih prihoda	31.03.2003.		31.03.2004.		31.03.2005.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	7.071	5,5	6.119	4,3	9.806	5,8	87	160
Kreditni i poslovi lizinga	67.271	52,2	83.119	58,4	102.689	60,9	124	124
Ostali prihodi od kamata	1.010	0,8	3.330	2,3	3.494	2,1	330	105
UKUPNO	75.352	58,5	92.568	65,0	115.989	68,8	123	125
II Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	27.511	21,4	29.591	20,9	33.643	20,0	108	114
Prihodi iz posl. sa devizama	7.414	5,7	5.417	3,8	6.089	3,6	73	112
Ostali operativni prihodi	18.517	14,4	14.734	10,3	12.809	7,6	80	87
UKUPNO	53.442	41,5	49.742	35,0	52.541	31,2	93	106
UKUPNI PRIHODI (I + II)	128.794	100,0	142.310	100,0	168.530	100,0	111	118

Grafikon 13 : Struktura ukupnih prihoda

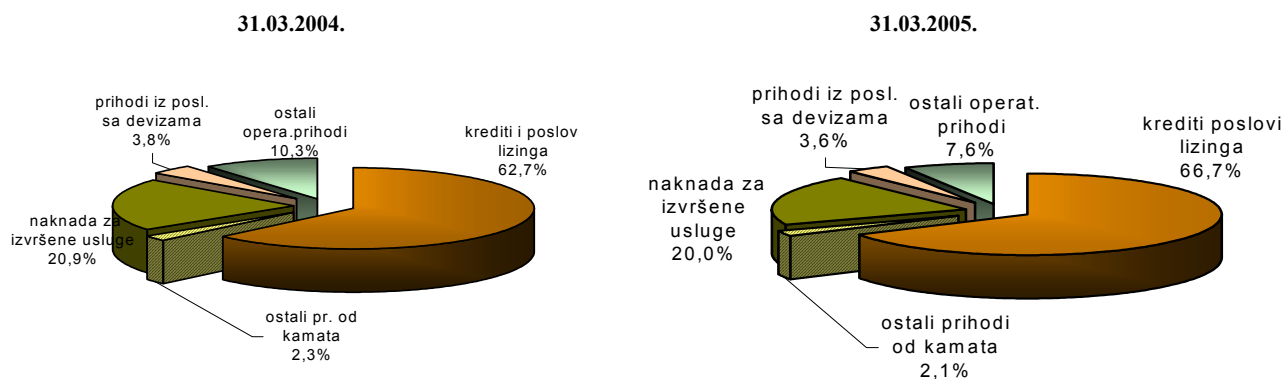
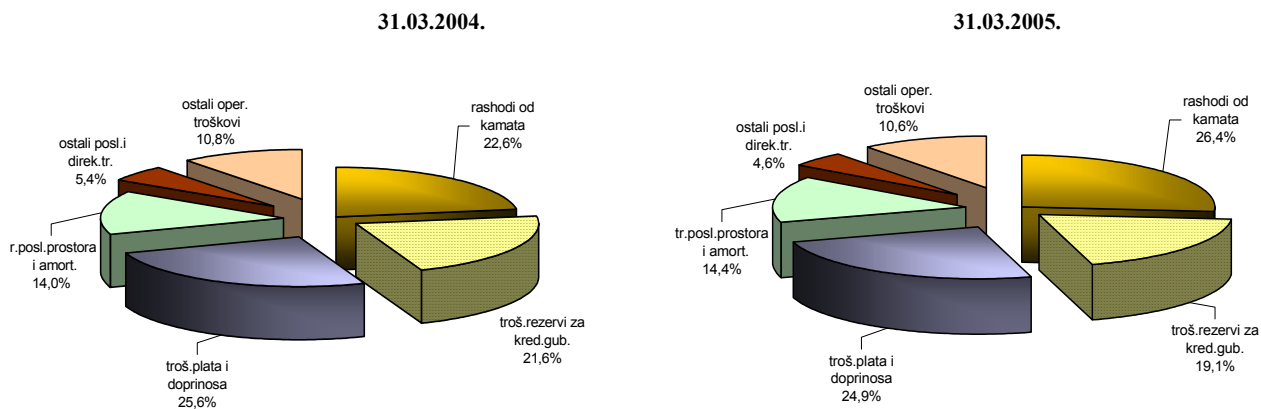

Tabela 26 : Struktura ukupnih rashoda

- u 000 KM-

Struktura ukupnih rashoda	31.03.2003.		31.03.2004.		31.03.2005.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	15.280	13,3	24.186	18,3	31.500	20,7	158	130
Obaveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	3.831	3,3	4.971	3,8	7.872	5,2	130	158
Ostali rashodi od kamata	1.048	0,9	651	0,5	799	0,5	62	123
UKUPNO	20.159	17,5	29.808	22,6	40.171	26,4	148	135
II Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi rezervi za opći kred. rizik potencijalne kreditne gubitke	28.159	24,5	28.487	21,6	29.039	19,1	101	102
Troškovi plata i doprinosa	30.501	26,6	33.754	25,6	37.940	24,9	111	112
Troškovi posl.prostora i amortizacija	16.980	14,8	18.527	14,0	21.973	14,4	109	119
Ostali poslovni i direktni troškovi	5.988	5,2	7.169	5,4	7.027	4,6	120	98
Ostali operativni troškovi	13.056	11,4	14.285	10,8	16.072	10,6	109	113
UKUPNO	94.684	82,5	102.222	77,4	112.051	73,6	108	110
UKUPNI RASHODI (I + II)	114.843	100,0	132.030	100,0	152.222	100,0	115	115

Grafikon 14 : Struktura ukupnih rashoda

U sljedećim tabelama dati su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka:

Tabela 27 : *Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po periodima*

-u %-

KOEFICIJENTI	31.03.2003.	31.03.2004.	31.03.2005.
Povrat na prosječnu aktivu	0,88	0,72	0,85
Povrat na prosječni ukupni kapital	6,76	5,75	7,11
Povrat na prosječni dionički kapital	8,17	6,89	8,57
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	4,60	4,08	3,93
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	4,27	3,43	2,73
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	8,88	7,51	6,66
Poslovni i direktni rashodi ¹⁷ /prosječna aktiva	2,79	2,20	1,87
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	5,17	4,55	3,94
Ukupni neamatni rashodi/ prosječna aktiva	7,95	6,76	5,81

Tabela 28 : *Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti na dan 31.03. 2005.*

-u %-

KOEFICIJENTI	31.03. 2005.		
	DRŽAVNE BANKE	PRIVATNE BANKE	PROSJEK UFBiH
Povrat na prosječnu aktivu	0,03	0,89	0,85
Povrat na prosječni ukupni kapital	0,07	8,62	7,11
Povrat na prosječni dionički kapital	0,08	10,53	8,57
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	3,25	3,97	3,93
Prihod od naknada/ prosječna aktiva	5,31	2,59	2,73
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	8,56	6,56	6,66
Poslovni i direktni rashodi/prosječna aktiva	3,63	1,79	1,87
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	4,90	3,89	3,94
Ukupni neamatni rashodi/ prosječna aktiva	8,53	5,68	5,81

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvaliteta profitabilnosti uočava se da i pored toga što je iznos ostvarene dobiti veći u odnosu na isti period prethodne godine sa ROAA (povrat na prosječnu aktivu) od 0,85% i ROAE (povrat na prosječni dionički kapital) od 8,57%, ipak produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive, kao i ostvareni neto kamatni i operativni prihod po jedinici prosječne aktive su lošiji zbog, s jedne strane, daljeg znatno bržeg rasta aktive od ukupnih prihoda (neto kamatni i operativni prihodi), a s druge strane značajnog učešća aktive koja ne ostvaruje prihode.

Efikasnost poslovanja banaka mjerena aktivom po zaposlenom je poboljšana, što je rezultat bržeg rasta prosječne aktive od 27% u odnosu na rast prosječnog broja zaposlenih od 4%.

Profitabilnost banaka u narednom periodu i dalje će najviše zavisiti od kvaliteta aktive, odnosno izloženosti banke kreditnom riziku, te efikasnog upravljanja operativnim troškovima. To znači da je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvalitet menadžmenta i poslovna politika koju vodi jer se time najdirektnije utiče na njene performanse.

Takođe u novim tržišnim uslovima banke će morati usvojiti novi koncept poslovne politike primjerene tržišno orijentiranom bankarstvu čiji je cilj ostvarivanje što većeg profita, obezbjeđujući pri tome stabilnost banke i adekvatno upravljanje i kontrolu svih rizika kojima

¹⁷ U rashode su uključeni troškovi rezervi za potencijalne kreditne gubitke.

je banka izložena u poslovanju, a primarno kreditnog rizika. Međutim, uključivanjem u međunarodno finansijsko poslovanje i tržišta banke će u budućnosti biti više izložene tržišnim rizicima: kamatnom, deviznom i cjenovnom, što će zahtijevati i dalje jačanje kapitalne osnove ne samo iz internih izvora kroz povećanje zadržane dobiti iz ostvarenog profita nego i iz eksternih izvora, što je istovremeno i preduslov za dalju ekspanziju i rast banaka.

III. ZAKLJUČAK

Nakon što je konsolidacija i stabilizacija bankarskog sektora Federacije BiH dostigla zavidan nivo, naredne aktivnosti treba da budu usmjerene na dalji napredak i razvoj sistema. To pretpostavlja neprekidan angažman svih dijelova sistema, zakonodavnih i izvršnih vlasti kako bi se obezbijedilo stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta što bi podsticajno djelovalo na banke i, povratno, na privredu.

Za ostvarenje ovakvih ciljeva neophodno je dalje angažovanje institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- ubrzavanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru kako bi se dostigao nivo ostvaren u monetarnom i bankarskom sektoru;
- okončanju procesa privatizacije državnih banaka, odnosno definitivnom rješavanju njihovog statusa;
- zaokruživanje i dogradnja regulative za finansijski sektor, koja se odnosi na djelovanje ili status mikrokreditnih organizacija, BOR i Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo itd.;
- unapređivanju uslova za djelovanje banaka na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine;
- ubrzavanju uspostavljanja posebnih sudskih odjela za privredu;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- donošenju zakona o zaštiti povjerilaca i veće i konkretne odgovornosti dužnika;
- kontinuiranom dograđivanju zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sistem polazeći od Bazelskih principa i Evropskih bankarskih direktiva;
- podržavanju i ubrzavanju aktivnosti na objedinjavanju i uspostavljanju bankarske supervizije na nivou države, itd.

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom periodu će:

- nastaviti kontinuiran nadzor banaka on-site i off-site kontrolama;
- ubrzati okončanje procesa preostalih privremenih i likvidacionih uprava;
- insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive;
- u cilju zaštite deponenata, posebno nadzirati banke u kojima je koncentrisan veliki iznos štednje i drugih depozita;
- raditi na dogradnji podzakonske regulative iz domena ovlaštenja FBA; polazeći od Bazelskih principa i uvažavajući Evropske direktive kao dio priprema za priključivanje BiH Evropskoj uniji;
- inicirati dodatnu edukaciju članova nadzornih odbora banaka;
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje sopstvenih kadrova;
- održati kontinuitet kontrole platnog prometa;
- nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i unaprijeđivati saradnju sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama;

- operativno osposobiti novi informacijski sistem koji će omogućiti rano upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- unaprijediti saradnju sa Udruženjem banaka;
- uspostavljati i širiti saradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru FBiH;
- aktivno participirati u pripremama za donošenje zakona o bankama na nivou države;
- organizovati savjetovanja i pružati stručnu pomoć u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, itd.

Kao najbitniji dio sistema, banke bi trebale koncentrisati aktivnosti na:

- daljnje kapitalno jačanje, srazmjerno rastu aktive i rizika;
- poboljšavanje kvaliteta aktive;
- usvajanje i primjenu novih poslovnih politika i procedura primjerenih tržišnoj konkurenciji;
- jačanje internih kontrola i uspostavu internih revizija koje će biti potpuno neovisne u radu;
- dalji razvoj kartičarskog poslovanja i elektronskog bankarstva i uvođenju drugih, novih proizvoda i usluga;
- razvijanje procedura za kontrolu i unaprijeđivanje informacionih tehnologija,
- kadrovska jačanje i stručno osposobljavanje;
- zadržavanje kontinuiteta u sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma dosljednom primjenom usvojenih politika i procedura;
- razmotriti eventualne implikacije donošenja Zakona o porezu na dodanu vrijednost;
- unaprijeđivanje rada Udruženja banaka, itd.